

Activiteiten overzicht 2024

Welke activiteiten heeft Hemus in 2024 ondernomen en wat zijn de bijbehorende resultaten?

Huidige projecten

- **Agroforestry:** in februari zijn de beschadigde hazelaars ontvangen. Er is meer wildschade dan we hadden gehoopt. De gewassen geteeld in de 6 meter brede stroken waren rode biet, aardappel en haver. De oogst is goed verlopen. Na de oogst is gedeeltelijk op de stroken Japanse haver als groenbemester gezaaid.
Er zijn meerdere groepen op excursie geweest. Het project Handelingsperspectief Agroforestry o.l.v. de 4 groene Hogescholen is gestart, net als het project Perspectief met bomen.
- **Symbizon:** na een lastige bouw- en herstelperiode voor de zonnepanelen, is op 12 september Symbizon officieel geopend. Dat betekende dat we aan de slag konden met de landbouwwerkzaamheden. In 2024 was dat vooral zorgen voor herstel van de bodem door het inzaaien van een groenbemester in de stroken. Het onderzoeksproject voor Symbizon loopt eind 2024 af. Omdat we eigenlijk nu pas echt gaan beginnen, hebben we een vervolgvraag voor monitoring gewasopbrengsten en biodiversiteit ingediend.
- **Stichtse lijn en korte keten:** er blijven knelpunten m.b.t. de toegang tot de Stichtse lijn. Hiermee wordt de keuze voor de gewasteelt beperkt. Ook het zeer natte voorjaar speelde ons parten waardoor de suikermais erg laat is gezaaid en niet tot rijping is gekomen. Positief is dat we via Meerbomen.nu 1000 bessenstruiken hebben ontvangen en die op de Stichtse lijn hebben geplant. In april heeft Social Farmer een verkenning gedaan naar de samenwerking tussen Hemus en de Coöperatie Stadslandbouw Oosterwold (CSO). De eerste producten, nl aardappelen en rode biet, zijn in oktober geleverd aan de CSO voor lokale afzet. Tijdens de feestelijke opening van de Foodhub Oosterwold zijn onze producten gebruikt voor de lunchgerechten.
- **Vogelakker:** in samenwerking met Flevo-Landschap en Stichting Akkerwaard werken we aan een ontwerp voor de vogelakker als onderdeel van Noorderwold Eemvallei. Eind 2024 zal het ontwerp klaar zijn en kunnen we in 2025 met de uitvoering en beheer starten.

Kennisontwikkeling

Hemus neemt deel aan een aantal (Europese) meerjarige onderzoeksprojecten. Alle projecten zijn gelieerd aan de WUR.

Cropmix

In Cropmix werkt een interdisciplinair team van onderzoekers samen met 24 akkerbouwers aan het ontwikkelen van nieuwe kennis over: de ecologische principes voor duurzame teeltsystemen en de sociaal-economische en maatschappelijke factoren die de transitie naar landbouwsystemen met gewasdiversiteit hinderen of juist mogelijk maken. Vanuit Hemus is deelgenomen aan telersbijeenkomsten en workshops met alle consortiumpartners.

Soil Health Benchmarks

Doel van het project is bouwen aan een Europees netwerk om bodemonderzoek te bevorderen, de

gezondheid van de bodem te monitoren en te pleiten voor duurzaam landgebruik. Vanuit Hemus is deelgenomen aan de jaarlijkse bijeenkomst voor alle partners en is een netwerk opgericht van partijen die interesse hebben in duurzaam bodembeheer om kennis op te halen en te delen. Om dit nog beter te doen, heeft Hemus in december deelgenomen aan een driedaagse bodemworkshop op de Lighthouse Farm in Spanje.

Climate Farm demo

Met hulp van een adviseur (WUR) hebben we een klimaatadaptatie- en mitigatieplan opgesteld voor ons bedrijf. Vervolgens hebben we zes jaar de tijd om dit plan uit te voeren. Onze focus ligt op toepassen groenbemesters en reductie grondbewerkingen. Ook willen we aan de slag met CO2 opslag in de hazelaars.

In 2024 hebben we ook veel tijd besteed aan het herschrijven van het onderzoeksvoorstel Hallmarks dat in oktober door de WUR is ingediend bij de EU.

We proberen zoveel mogelijk de kennis die is ontwikkeld in projecten waar wij aan deelnemen te delen met collega ondernemers. Een reader over strokenteelt en de resultaten is dit jaar herzien en op onze website geplaatst. Ook is een interessant wetenschappelijk artikel verschenen: *Strip cropping increases yield and revenue: multi-year analysis of an organic system in the Netherlands* Meer info: <https://doi.org/10.3389/fsufs.2024.1452779>

Kennisdeling

Biobeurs

We waren in januari goed vertegenwoordigd op de biobeurs/kennisweek: webinar strokenteelt, workshop robots en workshop strokenteelt.

Bedrijfsbezoeken

maart	12 onderzoekers Oezbekistan	WUR
april	15 Beleidsmedewerkers	Min LNV
april	22 Stakeholders Agroforestry	Agoforestry Netwerk flevoland
mei	10 Docenten en studenten	Aeres Hogeschool
juni	14 Beleidsmedewerkers	Ambassade België
september	9 onderzoekers uit Canada	WUR
oktober	100 Plant veredelaars	Enza Vitalis

Presentatie Pionieren toen en nu: resultaten ERF en Hemus

Op 21 mei hebben Hemus en ERF tijdens een druk bezochte bijeenkomst het boekje 'Pionieren toen en nu; resultaten ERF en Hemus' gepresenteerd en aangeboden aan de Gedeputeerde Jan Klopman. Ook namen we afscheid van de oprichter en voormalig voorzitter RvT Hemus.

Training: Dutch Lighthouse Farm Lab 2024

De Lighthouse Farm Lab vond plaats van 9 tot 13 september. Leren van de toekomst en het klaslokaal op de boerderij. Dat is de essentie van de Farm Labs die de Lighthouse Farm Academy – WUR wereldwijd organiseert in samenwerking met de Lighthouse Farms, zoals Hemus. Enthousiaste deelnemers uit o.a. Brazilië, Griekenland, Zweden en Nederland gooiden hun dagelijkse werk in de voedselketen aan de kant om in regen en wind aardappels te rooien en te constateren dat de markt de kleine en grote aardappels niet accepteert. De week bestond uit lezingen door afwisselend onderzoekers en partijen met wie Hemus en ERF samenwerken, veldwerk, excursies en het samen werken aan een groepsopdracht. Gedurende het traject kregen deelnemers inzicht wat er nodig is en

wie er nodig zijn om een transitie naar een biodivers landbouwsysteem te realiseren. En nog belangrijker, op welke wijze zij daar een bijdrage aan kunnen leveren.

Demo Bodemgezondheid en klimaat

Op 8 november organiseerde Hemus een bijeenkomst vanuit Benchmarks en ClimateFarmDemo voor een brede groep van stakeholders. Thema: 'Van principes voor een gezonde bodem naar praktisch handelen'. Doel is een brug te slaan tussen de huidige wetenschappelijke kennis en de kennis die de praktijk nodig heeft. Hoogleraar Rachel Creamer hield een lezing over bodemgezondheid en daarna was er een veldbezoek met bodemkuil graven en kluit beoordeling en uitleg over de toepassing van groenbemesters.

Onderwijsmodule Toekomstbestendige landbouw

De Groene Wereld (ontwikkelcentrum lesmodules voor groen onderwijs) heeft voor het groen onderwijs 5 filmpjes/kennisclips bij ERF en Hemus gemaakt. Thema's: biologische landbouw, verdienmodel, techniek, agro-ecologie en strokenteelt.

Subsidietrajecten

In de eerste 3 maanden van 2024 zijn de laatste activiteiten in de proeftuin Landbouw Meerdere smaken afgerond. De verantwoording is afgerond en goedgekeurd. Dit geldt ook voor het project Dutch Edamame.

In juli ontvingen we de beschikking met de boodschap dat ERF BV en Hemus BV demonstratiebedrijf zijn geworden. Dit betekent dat we de komende 2,5 jaar bedrijfsbezoeken, demodagen, trainingen zullen verzorgen over een breed scala aan onderwerpen, met als gemene deler innovatie en diversiteit.